№ 22. 28 krasawika 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WILEŃSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

ADRES REDAKCII I ADMINISTRACII: WILNIA, ZAWALNAJA 7.

TELEHRAMY.

Apawieszczeńnia Hłaŭnaj Kamandy.

27 krasawika.

Zachodni front:

Na pałudziennym uschodzi ad Ipra my s lnym ahniom abstreliwali anhlickije pazycii. Udacznyje rezultaty dahledženy patrulami.

Na pałudni ad Sent-Elua silnaja ataka worahoŭ z rucznymi hranatami adbita naszym ahniom.

Na uczastku Giwenszi — Neu-Wil—Sent-Vaas my udaczna ŭzarwali niekolki min, a paśla hetaho, ŭ bitwach na rucznyje hranaty, zdabyli u niepryjaciela czaść jaho akopoŭ kala Giwenszi i adbili kontrataki.

Anhlickije sproby nastupleńnia na paŭnoczy ad Somm skonczylisia dla ich nieudaczaj.

U wakolicach Maasu, apracza zajadłych artyleryjskich bitw, dajszło da wystupleńnia piachoty tolki na lewym bierazi. Francuskije atrady, napadaŭszyje z rucznymi hranatami, byli adbity.

Niamieckije patrulnyje operacii i niekolkich miejscach frontu (u wakolicach na paŭnocznym uschodzi ad Armentier, miž Walli i Kraonn) byli udaczny.

U bitwach na pawietry byli skinuty pa adnym aeropłani worahoŭ kala Susze i na pałudni ad Tahir,—a zaszozytnymi harmatami zbit trejci na pałudni ad Parna. Žaleznadarožnaja linija ŭ dalini Noblett, na pałudni ad Suip, była adkidana niamieckaj eskadraj aeropłanoŭ hombami.

Siahońnia u naczy zroblen byŭ nalot latuczach karabloŭ na port i žaleznadarožnyje budoŭli Margiet, na uschodnim bierazi Anhlii.

Uschodni front:

Pałažeńnie biez pieramien.

Bałkanski front:

Niczoha nowaho.

Hłaunaja Kamanda Armii.

Z aposznich dzion:

26 krasawika.

Zachodni front:

Na pałudni ad kanału Labasse ataka silnych anhlickich družyn na zaniatyje nami lejki ad uzrywoŭ adbita nami paśla zajadłaj rukapasznaj bitwy. Minnyje bitwy z abodwych bakoŭ iduć dalej z wialikim ažyŭleńniem. Na zachodzi ad Giwenszi my zaniali lejki ad dwuch adnaczasna ŭzarwanych — niamieckaho i anhlickaho — padkopaŭ, uziaŭszy pry hetym niekolki pałonnych i zdabyŭszy 1 kulemiot.

My zrabili niekolki udacznych patrulnych operacij miž Waji i Kraonn.

Spadziewanaja francuskaja ataka na pałudziennym zachodzi ad lesu «Ville au bois» nami adbita. Uziaty ŭ pałon 60 sałdatoŭ, zdabyt 1 kulemiot.

Na paŭnocznym uschodzi ad Kall, paśla akuratnaj padhatoŭki, my zdabyli pierszuju i druhuju francuskije linii i haru «542». Uziaty nieranienymi ŭ pałon 84 sałdaty, zdabyty 2 kulemioty i minomiot.

Miž inszymi nalotami, adna z naszych latuczych eskadr zakidała wialikim czysłom bomb francuski aerodrom Brokur i napoŭnienaje massaju francuskaho wojska miasteczka Žypkur. 2 aeropłany worahoŭ zbity nad Flery i na ŭschodzi ad hetaho miejsca.

Niamieckije latuczyje karabli zrabili nalot na anhlickije forty i partowyje budoŭli Londynu, Kolczesteru, Blekwoteru i Remsgietu i na francuski port Etaple i tamtejszy anhlicki rekrucki łagier.

Uschodni front:

Biez znacznych pieramien.

Niamieckaja latuczaja eskadra skinuła bahata bomb na rasiejski aerodrom u Dźwinsku.

Aŭtonomija Irlandii.

LONDYN. (W.T.B.). Press-biuro danosić:

Atkaz premjer-ministra Askwita na tajnym zasiedańni Nižniaj Pałaty pakazaŭ, szto prajekty uradu ab paszyreńni wajennaj pawinnaści nie abnimajuć Irlandii.

Wystupleńnie niamieckaho fłotu.

BERLIN (W.T.B.). Na užbiarežžy Flandryi zjawiłasia mnoha anhlickich wajennych parachodaŭ—u tym liku monitory, kontr-minanoscy, wialikije i małyje parachody. Jany szukali min. Try byŭszyje u Flandryi naszy minanoscy niekolki razoŭ atakawali worahoŭ, adahnali ich i nie dali wypaŭnić ichnuju rabotu. Nia hledziaczy na zajadłuju abaronu worahoŭ, naszy minanoscy nia mieli nijakich szkod. Anhlicki fłot pakinuŭ užbiarežže Flandryi.

Nalot s pawietra i z mora na Anhliju.

BERLIN (W.T.B.). 25 krasawika pry świtańni nasz fłot udaczna abstreliwaŭ forty i wajennyje budoŭli Great-Jarmuth i Lowes-Towt, a paśla pakirawaŭ ahoń proci hrupy niepryjacielskich krejseroŭ i minanoscoŭ. Na adnym krejsery widać było wialiki pažar. Adzin minanosiec i dwa staražewyje parachody zatopleny. Adzin z aposznich byŭ anhlicki rybałoŭ «King Stephen», katory, jak wiadoma, admowiŭsia ratawać ludziej s tanuŭszaho niamieckaho dyryžabla L 19. Ludzi z rybałowa papali ŭ pałon. Fłot niepryjaciela adstupiŭ. U nas strat nima. Usie parachody wiarnulisia całyje.

Adnaczasna z atakaju naszaho fłotu latuczaja eskadra zrabiła na pawietry nalot na uschodnije hrafstwy Anhlii. Bombami zakidany: fabryczuyje budoŭli ŭ Kembrydž i Norycz, žalezna-darožnyje budoŭli kala Linkolnu, batarei pry Ipsiczu, Wintertoni, Noryczu i Harryczu dy staražewyje parachody worahoŭ na anhlickim užbiarežžy. Nia hledziaczy na wielmi zajadły abstreł, ŭsie latuczyje karabli wiarnulisia biaz szkod.

Marskije aeropłany udaczna abkidali bombami partowyje budoŭli, forty i aerodrom u Diunkircheni. Jany ŭsie wiarnulisia całyje.

Wyszej uspamianutyje bitwy na užbiarežžy Flandryi iszli dalej. Naszym fłotam pry hetym zroblena surjoznaja szkoda anhlickamu kontrminanoscu, a adzin pamoczny parachod zatoplen; ludzi z jaho ŭziaty ŭ pałon i adpraŭleny ŭ Seebriugge. Naszy marskije siły i paśla hetaho wiarnulisia biez nijakich strat. Worahi adyjszli z užbiarežža Flandryi.

Aŭstryjackaje apawieszczeńnie.

WIENA. (W.T.B.). *Rasiejski i pałudzienna-uschodni front:* biez ważnych prypadkoŭ.

Italjanski front: Na pałudzienna-zachodnim kraju płoskahorja Doberdo byli znoŭ zajadłyje bitwy. Na ŭschodzi ad Selc woraham udałosia na dawoli znacznaj szyryni frontu ŭwarwacca na naszy pazycii. Naszaje wojska pawiało kontrataku, adkinuło worahoŭ da ich starych akopoŭ dyj adtul ich wykinuło paśla wostraj bitwy. Usie naszy pazycii astalisia ŭ naszych rukach. 130 italjancoŭ uziaty ŭ pałon.

Na sektory Sugana italjancy pakinuli swaje pazycii miž Wotto i Konczegno; tam my znajszli mnoha wajennych materjałoŭ.

v. Hoefer.

Niamiecka-amerykanskaj wajny nia budzie!

BERLIN (W.T.B.). «Berl. Lok. Anz.» pisze:

Zdolnaść dajści taho, czaho dajści možna,—heta asnowa ŭsielakaj palityki. Nasz urad razhledaje amerykanskuju notu tolki s punktu karyści i rozumu. U straszennym zmahańni, katoraje my wiadziem 20 miesiacoŭ, my dajszli znacznaj zdabyczy u naszych worahoŭ, nia hledziaczy na ich pierewahu. Zdabyczu hetu my i pawinny udzieržać. Spakojna razważajuczy usio, szto mahło-by prykluczycca s pryczyny pierachodu Ameryki na staranu naszych worahoŭ, my možem znajści toj atkaz, katory pawinien być dadzien Paŭnoczna-Amerykanskim Sztatam.

BERLIN (W.T.B.). «Voss. Ztg.» pisze:

Treba spytacca, ci u amerykancoŭ jość praŭdziwaje žadańnie pałažyć kaniec nieparazumieńniam z Niamieczczynaj,—ci mo' ŭ Biełym Domi pastanawili dawiaści da razrywu za ŭsielakuju cenu? Sudziaczy pawodłuh noty, ŭ Waszyngtoni hatowy iści na spatkańnie predłažeńniam Niamieczczyny.

AMSTERDAM (W.T.B.). «Morning Post» danosić z Waszyngtonu:

Entuzjazmu ad wajny z Niamieczczynaj nie widać wa ŭsiej staranie—ani u pressi, ani u hramadzianstwi. Niamieckije hazety horka wyhawarywajuć Wilsonu. Bryan žbiraje ŭ konwenci swaich prychilnikoŭ, kab wystupić proci prezydenta i niedapuścić da wajny z Niamieczczynaj. Haława respublikancoŭ, Mann, każe, szto Wilson chocze ŭciahnuć swaju staronku u wajnu dziela swaich palitycznych met i s pryczyny nienawiści da niemcoŭ. Respublikaniec senatar Smit, z Miczyganu, winawacić Wilsona ŭ hłupoci i niedastatku dalnazorkaści. Senatar-demakrat Waramann liczyć Wilsona staronnim, bo jon starajecca dziela Anhlii.

Kaniec telehram na 4 stranicy.

Hłaŭnakamandujuczyj na Ŭschodzi 25 lutaho hetaho hodu pasłaŭ Apostalskamu Administrataru Wilenskaj dyecezii i inszym katalickim ŭłaściam cyrkularnaje piśmo, ŭ katorym wykładajucca woś hetkije zahady ekonomicznaho charaktaru, wydanyje Niamieckim Uradam dziela karyści žycharoŭ Kraju:

„1. Pierszaja i najważniejszaja sprawa—heta u swoj czas akuratna absiewać pala. Za akuratny absieŭ usiej swajej ziamli kožyn baćka siamji, ci to pastajanny ci daczesny haspadar tej ziamli, arendatar ci najmit,—atkazywaje nia tolki pierad Niamieckim Uradam, ale i pierad saboju, pierad swajej siamjoj, Baćkaŭszczynaj, Boham i ludźmi. Tolki pry spaŭnieńni hetaho može udacca ciapier, u czasie wajny, papraŭdzi padniać ekonomiczny dabrabyt Kraju i zabaspieczyć usim zdawoliwańnie ich patreb.

„2. Kab zabaspieczyć mahczymaść pracy na ralli, Niamiecki Urad z dalnazorkaj dbałaściu ab narod pastanawiŭ dać ziernie na siaŭbu ŭsim žycharom Kraju, katoryje pazbaŭleny jaho nie sa swajej winy, i razrachunak za dastaŭlenaje nasieńnie zrabić tolki paśla zboru uradžaju. Niamiecki Urad ždže poŭnaj udaczy, wieruczy u achwotu i rupnaść narodu, i wielmi szkadawaŭ-by, kali-b jamu dawiałosia dabiwacca poŭnaj wyrabotki ziamli sztrafami i turemnymi karami,—a heta aposzniaje czekaje napeŭna kožnaho, chto nia spoŭnić swajej pawinnaści.

„3. Usie maszyny i pryłady, patrebnyje dla raboty ŭ poli i paśla pry zbory uradžaju, Niamiecki Urad užo pryhatawaŭ abo wypisaŭ z Niamieczczyny i budzie dawać sielskim žycharom pa najnižejszaj canie—ŭ zamienu za pradukty, abo za adrabotak.

„4. Z usielakimi zajawami i prośbami u sprawi wyrabotki ziamli, ab dastaŭcy ziernia, maszyn i pryład treba z wieraj i czym skarej usiudy zwiertacca da sielska-haspadarskich aficeroŭ, naznaczenych Niamieckim Uradam, i da pawietowych naczalnikoŭ, a dzie da ich ciažka dajści—da žandaroŭ. Usie jany ŭsiudy achwotnie hatowy pryniać da swajho wiedama zakonnyje žadańnia chlebaroboŭ i dawiaści ab patrebi spoŭnić ich, kudy należyć.

„5. Apracza akuratnaj i u swoj czas pracy na ralli nadta wialikuju wahu dla dabrabytu Kraju maje palapszeńnie tutejszaj skaciny.

„Kab paprawić zroblenuju tut wajnoj szkodu, Niamiecki Urad zahadaŭ padwiażci skacinu ŭ zaniatyje ziemli z Niamieczczyny i parupicca, kab zawodnyje samcy byli ŭsiudy razmieszczeny ŭ patrebnym czyśle, zhodnie s pastaŭlenaj wyszej metaj. U tyje punkty, dzie buduć stajać buhai, žerabcy, knury, kazły i t. p., sielanam budzie dadziena možnaść prywadzić swaju skacinu—samak, nie bajuczysia, szto u ich chtokoleczy može adabrać prywiedzienuju žywiołu, abo szto im buduć rabicca jakije-budź pieraszkody prychadzić tudy s pryczyny paszpartoŭ. Padbor samcoŭ naładžen hetak, szto jany adpawiedajuć krajowym hatunkam skaciny.

„I ŭ hetaj sprawi ŭ kožnym prypadku treba s poŭnaj wieraj zwiertacca da niamieckich sielska-haspadarskich aficeroŭ, abo žandaroŭ."

Jak my czuli, duchawienstwo ŭsiudy pa kaściołach hawaryło na kazańniach ab hetych zahadach. My liczym, adnak, patrebnym jeszcze raz tutaka ich piereliczyć, kab kožyn moh doma spakojna praczytać ich i pahutaryć ab ich sa swaimi pryjacielami, prynimajuczy pad uwahu kancawy punkt, katory kaže:

„6. Kali zahady, pamieszczanyje ŭ punktach 1—5, buduć prawiedzieny ŭ žyćcio kožnym žycharom, a rady Niamieckaho Uradu akuratna i achwocza spoŭnieny, dyk heta daść dabrabyt jak kožnamu žycharu pa-asobku, tak i ŭsiamu Kraju,—asabliwa zatym, szto Niamiecki Urad i wa ŭsich inszych sprawach budzie ŭsimi sposabami rupicca nia tolki ab toje, kab była padniata sielska-haspadarskaja kultura, ale i ab toje, kab usio bolsz i bolsz zapeŭnić kožnamu słuchmianamu žycharu Kraju baspiecznaść asoby i mieńnia."

Da nowaj buduczyny.

—s—

Jak usia pryroda, skinuŭszy zimowyje puty, abahretaja pramieńniami wiesnawoha sonca, wyjaŭlaje swaju mahutnuju tworczuju moc, pakrywajuczy ziamlu bahataj zieleńniu, — hetak i nasz Kraj, s katoraho ŭreszci apali puty maskoŭskaj niawoli, wyjawiŭ zrazu swaju žyćciowuju siłu wa ŭsich formach hramadzkaho žyćcia.

Chto hlanuŭ by z wyszyni lotu ptuszki na Biełaruska-Litoŭski Kraj paśla adchodu maskaloŭ, toj ubaczyŭ by, szto kožnaja hramadzkaja hrupa, biaz rožnicy nacii, choć i na swoj asobny ład, kuje fandament dla nowaj buduczyny swajho narodu i swajho Kraju. Praŭda, nia ŭsie, —i, na wialiki žal, daloka nia ŭsie! — zrazumieli, szto ich dola i dola naszaj Staronki—heta adno i toje-ž; praŭda, szto nia ŭsie udary ichniaho mołata robiać karysnuju dla Kraju rabotu, dy inszyje prosta rujnujuć jaho. Ale ŭsio-ž taki možem śmieła skazać, szto žyćcio ŭ naszaj Staroncy, katoruju sto z liszkam hadoŭ maskali dzieržali ŭ ciažkaj niawoli i, adstupajuczy, ababrali i z dabra materjalnaho i z lepszych ludziej,—nie zamierło, i ŭ toj že moment, jak tolki stary ucisk prypyniŭsia, žyćcio zakipieło z wialikaj siłaj.

Kipić rabota u biełarusoŭ i litwinoŭ, u palakoŭ i žydoŭ. Kožnaja nacija pracuje s usich sił, — dy nia ŭsie siły roŭnyje: hetak, pobocz s miljonnaju hramadoju biełarusoŭ — najbolsz raboczym i sielanskim ludam, baczym niewialikuju polskuju koloniju, złoženuju najbolsz z intelihiencii, zabaspieczenuju materjalna, apirajuczuju swaju siłu na ziamielnaj ułasnaści. Dyj, ahulnie kažuczy, najciažejszaja rabota wypała na dolu biełarusoŭ: nia majuczy ni adkul nijakaj padmohi, abojdzienyje spiersza rasiejskim prawicielstwam, a paśla i tymi hramadzkimi orhanizacijami, na ruki katorych składalisia szczodryje zahraniczyje achwiary, jany ŭsiož-taki zakładajuć swaje szkoły, orhanizujuć instytucii dziela samapomaczy i pomaczy paciarpieŭszym ad wajny bratom swaim, —a porucz z hetym prymuszeny dabiwacca należnaho miejsca dla swajej mowy ŭ kaścieli, dabiwacca ad swajho duchawienstwa, kab jano roŭna z usimi narodami szanowało biełaruski narod i służyło by jamu, jak nakazywaje pawinnaść słuh Božych.

Prykaz Feldmarszałka Hindenburha ab ustrojstwi szkoł na zawajowanych ziemlach, pryznawajuczy, szto szkoła pawinna wuczyć dziaciej u ich matczynaj mowi, pryznawajuczy roŭnyje prawy z usimi inszymi mowami naszaj biełaruskaj mowie,—zahadywaje, kab Usie szkoły pawodłuh mahczymaści byli pryniaty na hramadzki koszt. Ale jeszcze nia ŭsiudy naładziłosia normalnaje hramadzkaje žyćcio, nia ŭsie harady i wołaści mohuć wiaści szkoły na swoj koszt,—i badaj skroź baczym, szto szkolnuju rabotu wiaduć swaimi siłami paadzinokije nacyonalnyje orhanizacii. Samo saboj razumiejecca, szto biełarusy, jak najmiensz abaspieczenyje materjalna, najbolsz ad hetaho cierpiać. Tolki u Hrodni atkryłasia pierszaja biełaruskaja paczatkowaja szkoła za hramadzkije hroszy. I ŭsio-ž taki peŭnaść, szto na hetym szkolnaja sprawa nie zadzieržycca, dadaje biełarusam sił i enerhii uporna pracawać dziela buduczyny.

Wialikuju moralnuju wahu dla biełarusoŭ maje nowy prykaz niamieckich ułaściej, kab u Hrodni, Biełastoku, a tak sama i ŭ Wilni aficyalnyje apawieszczeńnia drukawalisia porucz z druhimi krajowymi mowami i pa biełarusku. Heta—oficyalnaje pryznańnie biełaruskaha narodu, jak haspadara u swajej staroncy, pryznańnie taho, proci czaho sto hadoŭ pracawało rasiejskaje prawicielstwo, tysiaczy czynoŭ, słuh i prysłužnikoŭ jaho. Heta — *akt nacyonalnaj sprawiadliwaści*, katory budzie wieczaj dakoraj tym, chto ŭsimi siłami dabiwaŭsia zniszczažeńnia biełaruskaho narodu, chto, wymahajuczy woli dla siabie, hruba naruszaŭ prawy na žyćcio słabiejszych nacij. I hety akt pawinien być pałožen u asnowu nowaho ładu, jaki budzie zawiedzien u naszaj staranie, wyzwolenaj sa staroj niawoli.

I. Mieleszka.

Jeszcze adzin hołas.

—s—

My ŭžo nie raz pisali ab pahladach na białaruskuju sprawu czužych naszamu narodu ludziej nia tolki rožnych nacij, ale i rožnych partij. Dumajem, szto naszym czytaczom cikawa, jak predstaŭlajuć sabie biełarusoŭ czužaziemcy,—dyk i prywodzim jeszcze adzin niamiecki hołas ab biełarusach.

Swaju staćciu wrocłaŭski prafesar Diels nazwaŭ: „Mowy ŭ zaniatych ziemlach". Jon znachodzić na ziemlach, zaniatych na Ŭschodzi, try terytorjalnyje i dźwie nanosnyje mowy. Pawodłuh jaho dumki, u Baltyckich prawincijach niamieckaja mowa zanimaje hetkaje samaje miejsco, jak polskaja ŭ Litwie i Biełarusi. Jak tam niamieckaja, tak u nas polskaja mowa užywajecca duchawienstwam, wyszejszymi stanami i, czaściu, mieszczanstwam. Terytorjalnymi mowami aŭtor liczyć try: łatyszskuju, litoŭskuju i „tak zwanuju" biełaruskuju. Woś jaho dumka dasłoŭna:

„Biełaruskaja mowa panuje na dawoli wialikim abszary u Zachodniaj Rasiei — hłaunym czynam u huberniach Minskaj, Mahileuskaj, Smaleuskaj i Witebskaj, dy u czaściach hubernij: Czarnihauskaj, Hrodzienskaj i Wilenskaj.

Usie miejscowyje mowy wielmi da siabie padobny (?!). Hetak hledziaczy z boku, možna padumać, szto jany bolej ci mieniej blizki adna adnej. Heta dumka zusim sprawiadliwaja, — ale treba ściearahczysia tolki adnej abmyłki: wialikaje czysło supolnych u biełaruskaj, litouskaj i polskaj mowach słou pakazwajeć, szto hetyje mowy adna na adnej pakinuli znacznyje ślady. Zrazumiejem heta, kali uspomnim, szto Litwa i Biełaruś zrabili piersz s Polszczaj palityczny sajuz, a paśla z jeju zusim zlilisia.

S pryczyny palitycznaj dezorhanizacii, katoraja tady panawała na Rusi, litouskim kniaziom udałosia padbić wialikuju czaść ruskaj (?) ziamli. Hetak u aposznije stalećcia siarodwiekawych czasou stwaryłasia nowaja dzieržawa, u katoraj palityczny centr stanawiu litouski narod, ale kultura hetaj dzieržawy była pad upływam wyszej razwitych ruskich (??) ziamiel. U hetaj dzieržawi biełaruskaje plemia (sic!) razwiło swaju asobnuju mowu, katoraja addzielaje jaho ad zapraudnych (?!) ruskich. Supolnaściu dzieržaunaho žyćcia biełaruskaho i litouskaho narodau tłumaczycca znacznaja liczba biełaruskich słou u litouskaj mowi. Biełaruskaja mowa była mowaj hasudarstwienaj u nowaj dzieržawi. Jana zajmaje siaredniaje miejsco miž polskaj mowaj z adnaho boku i sapraudnaj rasiejskaj — z druhoha".

U staćci wrocłaŭskaho prafesara dziŭna pieramieszany paniaćcia: ruski, rasiejski, biełaruski. Jano jasna, szto kaliś tyje krywiczanskije, radzimickije, drehowickije i inszyje plamiony, s katorych złažyŭsia biełaruski narod, byli bliskimi swajakami plamion, s katorych wyraśli maskali, ci rasiejcy. Usich ich nazywali Ruśsiu, abnimajuczy i ciapieraszniuju Ukrajnu. Ale ŭžo pad toj czas, kali biełaruskije plamiony zliwalisia ŭ wadzin narod biełaruski ŭ miežach Wialikaho Kniaźstwa Litoŭskaho, ciapierasznije „ruskije" nazywalisia „maskoŭcami", „moskowitami". Praŭda, maskali starajucca apraŭdać swajo žadańnie zniasztožyć asobiennaści biełaruskaho i ukrainskaho narodaŭ, sprytna pierakidajuczy tymi sławami: «ruski», «małaros», „biełarus",—apirajuczy na padabienstwi zykaŭ teoryju jednaści maskaloŭ, biełarusoŭ i ukraincoŭ. Ale na hetym nia može apiracca biezstaronny wuczony,—kali-ž jon haworyć, szto biełarusy należali da liku «ruskich» plamion, dyk trebało adznaczyć, szto kolisznaje znaczeńnie słowa «ruski» — «ruthenisch» niczoha supolnaho s ciapierasznim — „russisch" — nia maje: inaczej nieświedomyje czytaczy mohuć lohka abmylicca u swaich pahladach na biełaruski narod i jaho samabytnaść.

Hetak sama lisznie śmiełaja zajawa prafesara Dielsa, bytcym biełaruskaja mowa—siaredniaja miž polskaj i rasiejskaj. Mowa nasza, jak dawiali takije nawukowyje siły, jak specyalist ad biełaruskaj filologii praf. Karski, zajmaje ŭ liku sławianskich moŭ zusim niezaležnaje miejsco, najlepsz zachawaŭszy swaju pierwabytnuju czystatu i aryhinalnaść. I kali jość u nas jakije naloty s polskaj ci maskoŭskaj mowy, dyk heta naloty swierhnyje, katoryje abmiežywajucca zusim małym czysłom czužych słoŭ, užywanych bliska ad wialikszych miest, abo bahaciejszymi elementami. Ale ŭwieś duch, uwieś skład biełaruskaj mowy — jaje fonetyka, etymologija i syntaksis — rezka addzielajuć jaje jak ad polszczyny, tak i ad maskoŭszczyny.

U Wilni i wakolicach.

×Ambulatoryja T-wa Lekarskaj i Spažyŭnaj pomaczy achwiaram wajny**, katoraja dahetul pamieszczałasia pry Zawalnaj wulicy № 5, **pieramieszczena** na W. Pahulanku, d № 15. Dochtarskaja pomacz i leki, jak i dahetul, buduć dawacca biezpłatna ŭsim chworym — biez rožnicy stanu, wiery i nacii.

× **Nowy letni czas.** Hłaŭnaja Wajennaja Dyrekcija žaleznych daroh apawieszczaje, szto 30 krasawika (u niadzielu) u 11 hadzini wieczera strełki na ŭsich hadzinnikach buduć pierawiedzieny na 12 hadzinu.

«Letni czas» zawodzicca pa ŭsiej Niamieczczyni.

× **Pieramiena raskładu ruchu na czyhuncy ŭ letku.** Z zawiedzieńniem nowaho czasu ŭ poŭnacz z 30 krasawika na 1 maja buduć zroblenyje znacznyje pieramieny ŭ ruchu pajezdoŭ. Apracza nowaho pastajannaho raskładu ruchu, na dwa dni — 30 krasawika i 1 maja—na asobnych uczastkach zrobleny buduć hetkije pieramieny:

na uczastku Wilna—Wieżbałowo raskład hetki: 30 krasawika pasa-

žyrski pojezd Wilnia—Karalewiec wychodzić z Wilni ŭ 7 h. 47 m. ranicaj; skory pojezd Wilnia—Berlin —u 10 h. 5 m. ranicy; pasažyrski pojezd Wilnia—Karalewiec — 12 h. 27 m. u dzień i pasažyrski pojezd Wilnia—Karalewiec — 8 h. 47 m. wieczeram.

× **Pawialiczeńnie płaty.** Usim słužaczym pry miestowym magistraci, chto braŭ u miesiac miensz, jak 100 rubloŭ, pawialiczena miesiacznaja pensija na 5 rub. i, apracza taho, zroblen dadatak pa 2 rubli na kožnaje dzicia.

Na minuŭszyje światy wydany ŭsim słužaczym światocznyje hroszy: tym, chto zarablaje miensz za 1.000 rub. u hod, wydali pałowu miesiacznaj pensii, chto 1.000 rub. ci bolsz — tamu 45 rub.

× **Zabarona** pawyszeńnia najwyszejszych naznaczenych za pradukty cen abawiazywaje nia tolki pradaŭca, ale i taho, chto kuplaje. Z hetaj pryczyny z zdawoleńniem možna prywitać fakt, szto ŭ addzieli spažyŭnych praduktoŭ u Niamieckaho Oberburhomistra apracowana tablica cen usich kołonialnych tawaroŭ. Kožyn tarhowiec pawinien budzie wywiesić hetkuju tablicu u swajej krami. Ceny pakazany ŭ markach i fenigach za *rasiejski* tunt.

Ab kožnym prypadku pawyszeńnia hetych cen ci to pradaŭcom, ci pakupcom, treba ŭraz že zajaŭlać. («W. Ztg.»).

× **Gazowy zawod.** Rabota zrujnawanaho rasiejcami pry adstupleńni gazowaho zawodu paczałasia nanowa. Cikawa, szto wilenski zawod wyhaniaje gaz z drewa. Heta—badaj jadyny hetki gazowy zawod. Gatunak gazu lepszy, czym gaz s kamiennaho wuhalla. Płamia daje czysty biełe świet.

Słužaczyje zawodu abchodziać damy, kab ahladzieć gazowyje truby i gazometry. S pryczyny wialikaj niebaspiecznaści ad gazu z drewa, jaho možna puskać u truby tolki tady, kali jon z ich wyciaczy nia može.

Jak užo widać, popyt na gaz budzie wialiki. Publicy warta zajaŭlać ab swaim žadaŭni zawiaści u siabie gaz czym skarej, kab nie było zadzieržki.

× **Skaczki.** U niadzielu, 7 maja, u $^1/_2$4 hadz. pa abiedzi, na aerodromi na Antokoli, na uschodzi ad darohi Antokol—Niemenczyn, buduć dźwie wajennyje skaczki s pieraszkodami na 1400 i 1500 metrou:

1. Dla kožnaj skaczki naznaczeny pa dźwie honorowyje nahrady.
2 Da abiedźwych skaczek dapuskajucca usie aficerskije koni.
3. Publika dapuskajecca na trybuny za płatu pa 1 marcy.

× **Znachod dziciaci.** Na I Radunskaj wulicy znajszli pakinutaho žydouskaho chłopczyka kala 6 tydniou.

Wiedamaści ab dziciaci prynimaje Kryminalnaja Palicija (Dominikanskaja wul. 5)

PRYZYU

na dzień zboru na karyść biedakou miesta Wilni 30 krasawika 1916 hodu.

Užo u spakojnym czasi apieka nad biednatoj miesta Wilni wymahała wialikich hroszy, katoryje ŭ bolszaj czaści składalisia s prywatnych achwiar. Tady ŭžo kala 30.000 biedakoŭ nia mieli s czaho žyć. Hetaje sumnaje pałažeńnie s czasoŭ pieradwajennych stałosia jeszcze bolsz sumnym, kali paczałasia wajna. Znaczna palepszyli jaho enerhicznyje kroki, stasawanyje ad czasu zaniaćcia miesta niamieckimi wojskami. Adnak, pastaŭlenaja pierad miestam zadacza karmleńnia biednaho nasialeńnia nia može być wypaŭniena tolki za hramadzkije hroszy. Tut pawinien pamahczy kožyn, chto duž. Sprawa jdzie nia tolki ab zmahańnie z hoładam i biadoj, ale i ab toje, kab papiaredzić razwićcie niebaspiecznych dla ŭsich, szybka paszyrajuczychsia chwarob. My baczym mnoha tysiacz biednych, katorych ratujuć ad hoładu hramadzkije narodnyje i wulicznyje straŭni. Pamožem že im i nadalej u zdabywańni sztodziennaj strawy, doruczy ŭ dzień zboru szczodraju rukoju. Usie achwiary pojduć na padtrymańnie wilenskich narodnych i wulicznych strawień, i kožyn dar budzie s padziakaj pryniaty dabrawolnymi zborszczycami, katoryje achwotna achwiarawali dziela hetaho swaju pracu.

Pomacz dakoncze patrebna, i žadany nawat najmienszyje achwiary!

Wilnia,
20 krasawika 1916 hodu.

Niamiecki Oberburhomistr
POHL.

Z USIAHO KRAJU.

Miestowyje straŭni.

SZAŬLI (ad naszaho karespandenta). S pazwaleńnia i s padmohaj tutejszaho mahistratu tut atkryli dźwie straŭni dla biednaho nasialeńnia, s katorych dwa abo try razy ŭ tydzień 800 biedakoŭ dastajuć haraczuju strawu i kožyn dzień pa $^1/_2$ funta chleba. Hroszy na hetyje straŭni daje mahistrat, a kab ich pawialiczyć, uładženo tawarystwo, da kataraho prynaležać predstaŭniki ad kwartałoŭ miesta: ks. Galdykas, Kiwelis, Wejtkus, Zaborski, Pietryło i niekatoryje hramadzianie, jak: ks. Andrukajtis, adwakat Bugajliszkis, ks. Maliszeŭski, Mykolaitienė, Kaulakyte i insz. Orhanizacija i kirawańnie straŭniami dawiereny Bugajliszkisu, Zaborskamu i Wejtkusu. Zawiedywaje imi Kaulakis.

Bajaźń... czystaści.

BIEŁASTOK. (W.T.B.). U adnym domi ŭ Biełastoku, jak apisywaje „B. Ztg.“, pastanoŭlena było zrabić dezynfekciju. Žychary nie dawali rabić hetaho asobam, katorym było heta zahadana, i prabawali chawacca, jak-bytcym bajuczysia stracić swaje... woszy. Adna asoba padyjszła da milicyanta i pasuliła jamu chabara, kab tolki nie rabili dezynfekcii. Asobu hetu addali pad sud za sprobu podkupu.

WIESTKI Z RASIEI.

—s—

Kala wajny.

Sporka ab praliwy.

My ŭžo pisali ab pramowi Markowa ŭ Dumie, ŭ kataraj jon pratestawaŭ proci žadańnia Anhlii zabrać u swaje ruki Dardanellski praliŭ i hetak zakryć dla Rasiei dostup da Siarodziemnaho mora. Rasiejskije hazety, bytcym pa niejkamu zahadu, ab hetaj sprawi niczoha nia piszuć. Adnak, udzieržać u sekreci umowu z Anhlijej, niewyhodnuju dla Rasiei, nie udałosia, bo baŭharski urad niejkim sposabam dastaŭ kopiju umowy. Umowa zroblena u krasawiku taho hodu, kali Anhlija, jak wiadoma ŭsim, maniłasia siłaju zdabyć Dardanellski prachod. Umowa zroblena tolki miž Rasiejej i Anhlijej. Pawodłuh jaje Anhlija zhodziłasia prystać na toje, kab Konstantynopol prynaležaŭ da Rasiei, ale nie prystała na swabodny wychad Rasiei u Siarodziemnaje more, bo, pawodłuh umowy, Anhlija pawinna była zaŭładać astrawami u Mramornym mory i pry wychadzi z Dardanell, kab na ich pabudawać takuju krepaść, jak Gibrałtar. Kluczy ad wychadu ŭ Siarodziemnaja more byli by takim paradkam u rukach Anhlii, i biez jaje zhody rasiejski czornamorski flot nia moh by prajści cieraz wuzki Dardanellski prachod. Niezdawolstwa Markowa hetkaj umowaj—zusim sprawiadliwaje.

Raskryćcie ŭsiej hetaj sprawy Boŭharyjej wyzwało miž boŭharami tak sama abureńnie, bo, kalib taja umowa była prawiedziena ŭ žyćcio, Boŭharyja była by pastaŭlena ŭ wielmi ciažkije warunki i mieła by nad saboj zaŭsiody rasiejski miecz.

Kompensacii dla Rasiei.

KONSTANTYNOPOL (W. T. B.). Razyjszłasia czutka, szto Rasieja za swaje zachodnije straty szukaje adpłaty na Ŭschodzi. Z hetaj pryczyny miž sajuźnikami uźniaŭsia liszni strach. Pratest italjanskaj hazety «Idea Nationale» proci rasiejskaho prarywu cieraz Małuju Aziju da bierahoŭ Siarodziemnaho mora — wyklikaje śmiech, bo pachod praz Tureckuju ziamlu — niemahczymy. Rasieja szukaje adpłaty za straczenyje prawincii nie u Anatolii, a ŭ Persii.

Jeszcze ustupka Japonii.

BERLIN (W.T.B.). «Voss. Ztg.» danosić s Pieciarburha:

«Now. Wremia» pisze ab rasiejska-japonskaj umowi, pawodłuh kataraj Japonii dajecca poŭnaja swaboda ŭ Kitai. Hazeta dadaje, szto daniasieńnia anhlickaho uradu ab anhlicka-japonskich pierehaworach ab Kitai pakazwajuć, szto i Anhlija śledam za Rasiejej pryznaje panujuczaje pałažeńnie Japonii ŭ Kitai.

Pryczyna biazsilla Rasiei.

BERN. (W.T.B.). „Schw. Presstelegr.“ danosić z rasiejskaj krynicy, szto Rasieja, bajuczysia, szto Niamieczczyna jaje može razhramić, ždže padmohi tolki ad Anhlii. Wyszejszyje rasiejskije hienerały i świedomyje palityki ŭważajuć, szto Rasieja maje dawoli sałdatoŭ i aružža, —ale nastupleńnie nia može doŭha trywać s pryczyny razstrojstwa komunikacii i niedachwatki daroh. U Archangielsku wajennyje materjały z za hranicy pryjszłosia pakinuć. U sieci žaleznych daroh, katoryje pawinny źwiazać Rasieju s Paŭnocznym akianom, niechwataje kala 5 tysiacz wiorst. Pry ahladzi žaleznych daroh ministra Trepowa aszukali „Patiomkinskimi wioskami“. S pryczyny razstrojstwa na žaleznych darohach armiju pryszłosia razbić za frontam na wialikszyje czaści, bo niechwataje daroh, kab padwazić prowiant uzdoŭž usiaho frontu. Hetaje pałažeńnie tłumaczyć, czamu hienerał Ruzskij, piersz, czym na jaho miejsco naznaczyli Kuropatkina, byŭ proci ŭsiakaho nastupleńnia.

Śledztwa ab maszenstwach.

SZTOKHOLM (W.T.B.). Pierszyje kroki nowaho wajennaho ministra Szuwajewa majuć na meci maszenstwy pry wajennych dastawach. Szuwajew, jak pisze «Riecz», prykazaŭ zdać jamu akuratna sprawu ab pałažeńni wajennych dastaŭ. Z hetym źwiazano i naznaczeńnie senatara Garina tawaryszem wajennaho ministra; jon, jak rewizor intendanctwa, u swaim czasie wykryŭ hetak mnoha maszenstw pry wajennych dastawach. Garinu dawieryli razhladzieć usie wajennyje dastawy.

Z hramadzkaho žyćcia.

Chto upraŭlaje Rasiejej?

Palitycznaja dumka ŭ Rasiei i zahranicaj nazywaje rad imion ludziej, katoryje kirujuć rasiejskaj dzieržawaj—Sztyrmera, Chwostowa, Naumowa i ŭsiu plejadu byŭszych, ciapierasznich i buduczych rasiejskich ministroŭ,—tolki dwuch imion nikoli nie ŭspaminajuć, chacia jakraz jany papraŭdzi kirujuć losami Rasiei. Adzin z dwuch wiadomy ŭsiej Rasiei, chacia mało ab im haworycca: heta—Rasputin, jeszcze tak nidaŭna nikomu niewiadomy sybirski sielanin. katory, dziakujuczy tajnym intryham pry carskim dware, dajszoŭ takoj siły, jakoj mahli-by pazajzdrościć Mieńszykow, Razumowskij, Potiomkin.

U aposznich czasach pobocz z im wystupaje druhaja fihura. Heta—nie raŭnia niehramatnamu i raspusnamu mužyku z Sybirskaj tajhi: pieciarburski mitrapalit Pitirim. Jon, biazsporna, najbolsz enerhiczny i ćwiordy u dachodžeńni swaich met czeławiek miž usim rasiejskim duchawienstwam. Jon nia tolki maje wysokuju intelihienciju, ale i wielmi adukawany. Kab pakazać, jakuju jon maje siłu, dawoli skazać, szto ciapieraszni minister-prezydent, ministr unutrenych spraŭ byŭ im pastaŭlen.

Pitirim i Rasputin žywuć wielmi družna. Kab zrazumieć hetuju dziŭnuju na pierszy pahlad recz, treba adznaczyć, szto abodwa mocna zwiazany s tabolskim mitrapalitam Warnawaj, katory „wywioŭ u ludzi“ Rasputina.

Prahrama Pitirima hetkaja: Reforma i demokratyzacija prawasłaŭnaj cerkwy i zbližeńnie prawicielstwa z Dumaju.

Ab sile Pitirima možna sudzić i pawodłuh taho, szto ŭ jaho sieniach u pryjomnyje hadziny spatkajes z predstaŭnikoŭ usich partij, nie wykluczajuczy ministra-prezydenta i hławy prawych, hr. Bobrynskaho.

„Rasiejski Papież“, jak nazywajuć u Pieciarburzi Pitirima, maje tolki dwuch atkrytych worahoŭ: kijeŭskaho mitrapalita, Waładzimira, katory marszałkuje ŭ Synodzi, i ober-prakurora synodu, Wołžyna. Z mitrapalitam Waładzimieram, katory, jak wiadoma, dabiŭsia skasawańnia manapolki ŭ Rasiei, liczycca pawinien i sam Pitirim. „Pieśnia“ Wołžyna zatoje „spieta“, i ŭžo nazywajuć czeławieka, katory maje zaniać jaho miejsco: heta—syn dyrektara žanockich kursoŭ, Rajewa.

Liberały, samo saboj, nastrojeny proci Pitirima—chacia by za samy prajekt jaho zbližeńnia rasiejskaho prawicielstwa z Dumaju.

Jak by tam ni było, a najbližejszaja historyja Rasiei budzie twarycca nie Sztyrmeram i padobnymi jamu ludźmi, a mitrapalitam Pitirimam...

Pałažeńnie ukrainskaj wioski.

Na tolki szto atkrytych sessijach hubernskich ziemstw wyjaŭlajucca wielmi cikawyje reczy ab pałažeńni ukrainskaj wioski ŭ czasi wajny. U Starobylskim paw. Charkoŭskaj hub. pala z wosieni astalisia niearanymi i, jak kažuć hłasnyje, nia buduć zaarany i wiasnoj. U druhich ukrainskich huberniach pałažeńnie hetkaje samaje. Stawropolski hubernatar kn. Obolenski skazaŭ na ziemskaj sessii, szto ŭ jaho huberni 30% paloŭ zusim nie absiejany. U Charkoŭskim ziemstwi padniałasia hutarka ab tym, u jakim pałažeńni može apynucca narodnaja haspadarka paśla wajny. «Nasz hasudarstwienny biudžet — pisze u swaim dakładzi ziemiec Dobrosielskij — dojdzie, dziakujuczy wajennym pazykam, ah ramadnaj sumy i zabiare trejciuju czaść usich dachodoŭ narodu». Dakładczyk wymahaŭ szyrokich ekonomicznych i palitycznych reform.

Zmahańnie s kooperatywami.

Inspektar narodnych szkoł bielskaho pawietu, charkoŭskaj huberni, zabaraniŭ wuczycielom pracawać u Kooperatywach.

Zakryćcie ukrainskaj hazety.

Ukrainski žurnał «Osnowa», katory paczaŭ byŭ wychadzić u Odessi pad redakcijej Haŭryluka, zaczynien na ŭwieś czas wajny.

Milukow ab ukraincach.

U adnej z niedaŭnych dumskich pramoŭ deputat Milukow uspamianuŭ ab ukraincach. Usio, szto sulić „pastupowy blok“ ukraincam, abmiežywajecca dwuma žadańniami: atkryć nanowa zaczynienyje prawicielstwam ukrainskije hazety i aswabadzić halickich ukraincoŭ, katoryje žywuć u Rasiei pad nadzoram abo sasłany ŭ Sybir biez nijakaj winy.
Jak baczym, niamnoha...

Nowyje czyhunki.

Minister daroh padaŭ Radzi ministroŭ prajekt ab prawodcy czyhunki s Pieciarburha ŭ Rybinsk. Spaczatku budzie zbudawany hłaŭny wuczastak ad stancii Tosna, Mikałajeŭskaj žal. darohi.

Rasiejskije paradki.

Anhlickaja hazeta «Sun day Times» pisze:
Adzin parachod byŭ nahružen u Liwerpuli pancyrnymi automobilami i maszynami dy s 500 mechanikami adyjszoŭ u Archanhielsk. Apracza swajej zwyczajnaj pensii, mechanikam płacili pa sześć pensoŭ u dzień padarožy dadatkowa, dy na „padjom“ dali pa 10 funtoŭ sterlingoŭ (100 rub.). Bajuczysia niamieckich padwodnych łodak, parachod zrobiŭ wialiki kruh — na 800 kilometroŭ lisznicy — i dajszoŭ uchodu ŭ Biełaje more tady, jak jano ŭžo zamierzło. Paczekaŭszy tamaka doŭhi czas, parachod dastaŭ prykaz wyhruzicca u Aleksandroŭsku. Aleksandroŭsk — heta niewialikaje miasteczko, ci wioska, katoruju „maniacca“ złuczyć s Pieciarburham czyhunkaj, — ale ciapier nima da jaho inszaj darohi, jak tolki na sankach, zapreženych aleniami!... U Aleksandroŭsku nie było nijakich pryład, kab wyhruzić ciažkije pancyrnyje aŭtomobili, a kab i byli, dyk usio roŭna nielha było by ich pierewiaźci ŭ Rasieju. Hetak pryszłosia toj parachod, nie znimajuczy hruzu, adasłać nazad u Anhliju, i jon byŭ znoŭ razhružen u Liwerpuli, pradzieržaŭszy tawar poŭ hodu. 500 mechanikoŭ astalisia u Aleksandroŭsku i ždać tamaka leta, kab jechać u Pieciarburh. Za ŭwieś czas im idzie pensija, a niekatoryje z ich užo zajawili, szto na hetaj „službie“ stracili zdaroŭje, i žadajuć naznaczeńnia im dažywotnaj pensii.
Uwieś hety «žart» abyszoŭsia rasiejskaj kaźnie kala 4 miljonoŭ rubloŭ.
I jość że jeszcze „złyje jazyki“, katoryje kažuć, szto ŭ rasiejskaj kaźnie mała hroszy!

Zmahańnie z hoładam.

Na aposznim zasiedańni rasiejskaj Hasudarstwienaj Rady razhladali pytańnie ab zmahańni z nabližajuczymsia hoładam. Hazetam było zabaroniena pisać ab tym, szto tamaka hawaryłosia, uważajuczy na interesy abarony hasudarstwa i asabliwa na wyjawiŭszyjesia skandały u wajennym upraŭleńni.
Kułomzin, czlen kamitetu da spraŭ dastaŭki u armiju praduktoŭ, zrabiŭ dakład ab rewizii intendanckich składoŭ. Kamisija ahledziła 100 składoŭ miasa. U 97 składach usio miaso było hniłoje; ŭ niekatorych užo ŭchodziaczy straszenny smurad ad hniŭszaho miasa biŭ u nos.

Byŭszyj minister unutrenych spraŭ, Chwostow, napadaŭ na ministra sielskaj haspadarki, Naumowa. Pawodłuh jaho słoŭ, 70 % usich młynoŭ u Rasiei spynili rabotu, paławina ich pastaŭlena na licytaciju.
Ab hetym że kazaŭ adzin deputat. Z 2.578 wialikszych młynoŭ u studni miesiacy paławina nie pracawała. Ciapier pałažeńnie jeszcze horszaje. Rybinskije młyny, katoryje karmili swajej mukoju ŭsiu Poŭnacz i małoli 5 miljonoŭ pudoŭ, ciapier s pryczyny niedastaczy ziernia zakrylisia. Na žałabu rybinskaj miestowaj rady ŭ Pieciarburh prawicielstwo atkazało, bytcym upraŭlajuczyje tych młynoŭ—niemcy zumyśla spynili rabotu. Prawicielstwo pamknułosia nawat zrabić pahrom niemcam, ale heta sproba, dziakujuczy ćwiarozym dumkam žycharoŭ Rybinska, nie udałasia.

Pieranos uniwersytetoŭ.

Razam z rasiejskaj armijej byŭ wywiezien z Warszawy i tamtejszy rasiejski uniwersytet, katory pierekaczewaŭ u Rastoŭ-na Donie. Ab pałažeńni hetaj nieszczaśliwaj wyszejszaj szkoły karespandent «Dnia» apawiedaje hetak: „Kali warszaŭski uniwersytet pierajechaŭ u Rastoŭ, tamtejszaje hramadzianstwo światkawało hety dzień. Wyjszli ekstrennyje wydańnia hazet, i ŭsiudy hawaryli ab wialikim znaczeńni hetaho pieranosu. Kali skonczylisia światkawańnia, paczałosia niepryhladnaje budnaje žyćcio. «Warszaŭski» uniwersytet u Rostowi nia maje niwodnaho nawukowaho aparatu. Niechwataje dasłoŭna ŭsiaho, — i lekcii nia mohuć adbywacca, jak naležyć. Zamiest chadzić u «światyniu nawuki», studenty z hoładu prystajuć na rabotu na stancii, jak czornaraboczyje.
Paśla niekatoraho razdummia, dorpacki uniwersytet pajszoŭ pa śledoch warszaŭskaho i znachodzicca ciapier u Tambowie.

Aforyzmy Mierežkowskaho.

Autor knihi „Chrystos i Antychryst“ ab Leonardo da Vinci wypuściŭ u świet nowuju knižku, na kancy katoraj sabrany niekatoryje aforyzmy ab Rasiei. My padajem niekatoryje z ich:
„Straszenny hołas «harmoszki» — szalony śmiech i u toj że czas płacz—heta Rasieja“.
„Chto doŭha nie baczyŭ Rasiei, toj kožyn raz dziwujecca, szto jena hetkaja nieszczaśliwaja. Ci my horszyje, ci lepszyje za druhich? Tak, ci hetak, a my bolsz nieszczaśliwy za ich“.
„Maskali nia robiać niczoha, za toje z imi robiać usio...“

Z hazet.

Charakterystyka Milukowa.

Duža cikawuju charakterystyku typowaho rasiejskaho „liberała“ daje „Stimmen aus dem Osten“. Prywodzim jaje karotka.
Pawodłuh hazetnych wiestak, haława rasiejskich liberałou znou zajawiu u Dumie ab patrebi razhramić pruski militaryzm. Jon pry hetym liczyć patrebnym adznaczyć, szto heta zadacza dla ciapieraszniaho czasu lisznie ciažkaja, i jaje možna budzie spounić tolki u buduczaj wajnie.
Pawał Mikałajewicz Milukow — heta typ prafesara-palityka, katory zanimajecca nie realnaj palitykaj, a pahoniaj za doktrynami i teoryjej. Jaho minuuszczyna wielmi źmiennaja. Akademicznaja karjera jaho rezka abarwałasia u 1895 hadu, kali jon, buduczy maskouskim prywat-docentam, byu wysłan z Maskwy za lisznie atkrytuju zajawu, szto małady car nia spouniu nadziej liberałou. Jon tady pajechau u Bouharyju i stausia ajcom neoslawizmu — hetaj nieszczaśliwaj idei. katoraja tak sama szmat winawata na suświetnuju wajnie. S 1905 hodu Milukow žywie u Rasiei i orhanizuje partiju „kadetou“, jak nazwali reakcyoniery konstytucyjno-demokratycznuju partiju. Paśla razhonu I Dumy, u katoraj Milukow nie zasiedau, jon pisze wiadomaje wyborskaje wazwańnie. Padpisauszyjesia pad im deputaty papali u wastroh, a autor jaho, sam nie padpisauszyjsia, wyjszou z usiej sprawy suchim i byu wybran deputatam u druhuju Dumu. Pry Stałypinie i jaho zastupnikach „kadety“ stracili swaju siłu u unutrenaj palitycy, i z hetaj pryczyny Milukow specyalizujecca na palitycy zahranicznaj Jon wielmi paddzieržywau Bouharyju i nawat ciapier baczyć u sajuzi jaje z sredni-europejskimi dzieržawami nie «zdradu Koburga», a rezultat niedalnazorkaści Serbii i bieztaktnaści Rasiei. U czasi wajny Milukow usio bolej hublaje swoj liberalizm i robicca nacyonalistam. Biełarusi i Ukrajny jon nie pryznaje. Polszczu chcze pawialiczyć kosztam pruskich i austryjackich ziamiel, ale tolki zatym, kab jaje nierazryuna zwiazać z Rasiejej. Ciapier u jaho jość tolki adna dumka: zaniać miejsco Sazonowa.

Rasiejska-manholskaja «idylla».

Jak wiadoma, ciapier u Rasiei— prynamsi oficyalna—panuje poŭnaja ćwiarozaść. Ale hety wajenny zdabytak Rasiei ahraniczywajecca tolki jaje miežami. Jak pisze «Sibirsk. Žiźń».
pjanstwo, katoraje wyhnali z Rasiei, pierebrałosia u susiedniuju Urhu. Tamtejszaja rasiejskaja kołonija, u katoraj bolsz 600 dusz, maje biezupynnuju „maślenicu“. Žyćcio u tej kołonii wyhladaje u waczach tuziemcou, bytcym wiecznaje światkawańnie rasiejskich „pabied“ nad siaredniaeuropejskimi dzieržawami. Usie pjuć. Pjuć mnoha i biez pierarywu. Pjuć likiery, wino, szampanskaje. Na supolnych rasiejska-monholskich bankietach źmieniajecca da 150 kitajskich strau, dy usio heta szczodra paliwajecca szampanskim.
Rasiejskije, kitajskije, monholskije i chunhuskije damy bywajuć na hetych bankietach, pjuć, piajuć i ihrajuć. Hety wieczny bankiet—adzin z symwołou rasiejskaho kulturtregierstwa u Monholii.

TELEHRAMY.

BERLIN (W.T.B.). Rektor berlinskaho uniwersytetu atrymaŭ z Nju-Jorku hetkuju telehramu:
„My, hramadzianie Złuczenych Sztatoŭ Ameryki, czleny niamieckaho uniwersyteckaho sajuza, chacieli by wyjawić swaje ćwiordaje žadańnie, kab mir miž Amerykaj i Niamieczczynaj nia byŭ naruszen. My znajem abiedźwie staronki i baimosia, szto Niamieczczyna može pryniać notu naszaho prezydenta za wyzaŭ,—ale takoj mety jon napeŭna nia mieŭ. Bolszaja czaść amerykanskaho narodu chocze zachawać daŭnuju družbu z naszym narodam. My prosim was hetyje naszy słowy apawieścić niamieckamu narodu.
BUKARESZT. (W.T.B.). «Pester Journal» pisze:
Dalejszaja enerhicznaja wajna s pomaczczu padwodnych łodak, jak jana dahetul była wiedziena, heta — adzin z sposaboŭ napeŭna dabicca pabiedy.
BERLIN. (W.T.B.). „Berl. Lok. Anz.“ dawiedałasia, szto amerykanski pasoł mieŭ naradu z impierskim kancleram ab ciapierasznim pałažeńni. Ab ważnych rezultatach narady pasoł uraz-że telehramaju danios u Waszyngton. Amerykanskim i niamieckim karespandentam pasoł skazaŭ, szto jon niczoha nia može skazać im ab naradzi.
BERLIN. (W.T.B.). Kancler papałudni mieŭ nowuju naradu z amerykanskim pasłom i paśla, razam z naczalnikam admiralnaho sztabu, pajechaŭ u Hłaŭnuju Kwateru.

Niedachwatka sałdatoŭ.

PARYZ (W.T.B.). Klemanso pisze u «L'Home Enchaine»: Anhliczanie pawinny padumać, szto u Francii na abszyrnych paloch bitw palahli ŭžo nialetnije chłopczyki i 50-hadowyje starcy, i astaŭszyjesia žywymi stanowiać aposzniuju zaszczytu Francii.
Klemanso kanczaje staćciu sławami:
„Ci Anhlija wiedaje, skolki francuzoŭ pamiraje szto-dzień, i ci anhlickaja hordaść može dapuścić, kab francuskije straty zaćmili anhlickije?...“

Jeszcze padwoz rasiejcoŭ.

MARSEL (W.T.B.). Siudy prybyŭ jeszcze adzin parachod z nowym transportam rasiejskaho wojska.
BERLIN. (W.T.B.). Hazety piszuć, szto czysło wysadziŭszychsia u Marseli rasiejcoŭ dachodzić ledźwie 2 tysiacz. Jany pryjechali biez aružža, bo Francija maje dla ich aružža paddastatkam.

Haspadarka sajuźnikoŭ u neutralnaj Hrecii.

AFINY (W.T.B.) Anhło-francuski wajenny sud u Sałonikach zasudziŭ na śmierć dwuch hreckich paddanych, abwinawaczenych u szpijonstwi. Jany razstrelany. Na pratesty hreckich ułaściej francuzy atkazali, szto szpijony nia mohuć spadziewacca miłaserdzia.

Pazycija Hrecii.

LONDYN (W.T.B.). «Daily Mail» danosić z Afin:
Hazeta «Hestia» pisze, szto akanczacielnaja pazycija Hrecii ŭ suświetnaj wajnie wyjaśnicca u najbližejszyje dni. Nabližajecca ważnaja minuta.

Pa śladoch Rasiei.

PARYŽ. (W.T.B.). U francuskim parlamenci Ruffin žaliŭsia, szto niekatoryje jaho zajawy ŭ czasi parlamenckich hutarak nie byli nadrukawany u oficyalnym žurnali. Jon baczyć u hetym naruszeńnie jaho deputackich prawoŭ. Jon prabawaŭ praczytać u parlamenci tyje zajawy, ale marszałak nia daŭ jamu hawaryć.
Wajenny sud wynies pryhawor u sprawi niekolkich wajennych dachtaroŭ i cywilnych asob ab niezakonnuju brakoŭku rekrutoŭ.

Proci naboru rekrutoŭ.

LONDYN (W.T.B.). «Daily News» pisze:
My wiedajem, szto prymusowaja rekrutczyna nia tolki rabotnikoŭ, ale i liberałoŭ jeszcze bolej aburyć, czym ciapierasznі zakon ab wajennaj pawinnaści. Lloyd Džordž winawat wa ŭsich trudnaściach, jakije ministerstwo mieło z rabotnikami.

Rewolucyjny ruch u Irlandii.

LONDYN. (W.T.B.). Stats-sekretar Irlandii, Birren, zajawiŭ u Nižniaj Pałaci, szto ŭ Dublinie ŭczora byli znacznyje nieparadki. Poczta była zdabyta buntaŭszczykami siłaju, i telehrafnaja komunikacija piererwana. U dzień prybyli tudy sałdaty, katoryje ciapier stali panami pałažeńnia. Zabity 12 asob, u tym liku 4 ci 5 sałdatoŭ.
Paśla hetaj zajawy Parlament mieŭ tajnuju naradu, kab wysłuchać zajawu Askwita i absudzić jaje.

Nia choczuć wiertacca u «baćkaŭszczynu».

LONDYN (W. T. B.). «Jewisch Chronicle» danosić, szto ŭsie rasiejskije žydy wajennaho wieku, katoryje znachodziacca ŭ sajužnickich hasudarstwach, buduć prymuszeny wiarnucca u Rasieju i pastupić tam u armiju. Kab abyjści hety prykaz, jany orhanizujuć u sajužnikoŭ žydoŭskije bataljony.

Zabastoŭka tkaczoŭ.

LONDYN. (W.T.B). Rabotnickaja hazeta «Labour Leader» pisze, szto ŭ Dendy aposznije try tydni bastujuć 30.000 rabotnikoŭ džutowych tkackich warsztatoŭ, damahajuczysia pawialiczeńnia płaty.

Drukawana u drukarni M. Kuchty.

Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.